

Per a Enric Pardo, portaveu de l'Associació de Naturalistes de Girona (ANG), el problema del turisme, com a factor de degradació del territori, es podria esmenar amb una desestacionalització d'aquest fenomen que no implicaria esforços inassumibles en la construcció d'infraestructures o la despesa d'energia.

—Turisme i sostenibilitat, poden anar de braçet?

—Turisme significa que arriba més gent al territori, cosa que vol dir que disminueix la capacitat de càrrega del territori, que té unes disponibilitats d'aigua, unes disponibilitats energètiques determinades, unes instal·lacions de tractament de residus i depuració d'aigües, etc. Si el turisme entra dins de la capacitat de càrrega del territori, podem dir que aquest turisme és sostenible. Hauríem de parlar de territoris aptes i no aptes perquè hi pugui haver turisme. Si un territori es troba al límit per als seus habitants naturals, el seu turisme no serà mai sostenible.

—El turisme, com a activitat econòmica del territori, té unes dinàmiques pròpies de creixement continu que són difícils d'aturar.

**“En la desestacionalització
ens juguem el ser o no ser
de la sostenibilitat”**

Enric Pardo

—Qualsevol dinàmica econòmica entra dins d'aquesta tendència al creixement. Amb el turisme la cultura del creixement és molt més accentuada. Les últimes xifres de turisme remarcaven el fet que el sector es quedava estancat, que no hi havia creixement per a aquest any 2001,

com si això fos una cosa greu, per esquinçar-se les vestidures. Simplement, hem arribat al límit, i és bo que no se superi aquest límit. Quan parlem amb empresaris turístics, acostumem a posar un exemple: un restaurant que tingui deu o dotze taules, i que estiguin sempre plenes. Per voler fer venir més gent, en posa vint, totes les taules ben juntes, la gent gairebé es toca colze amb colze. S'haurà pogut fer cabre tota aquesta gent, però en canvi s'haurà baixat la qualitat del servei.

Seguint amb el mateix exemple, per plantejar una estratègia de sostenibilitat del turisme, podem considerar que el restaurant pot fer només dinars, esmorzars, berenars... No cal que centri tota la seva activitat en les mateixes hores, ni en les mateixes èpoques de l'any. L'aposta segura, sens dubte, està, per al turisme de llocs com les comarques gironines, en la desestacionalització de la temporada. No ens convé que augmenti l'afluència de visitants a l'estiu, i en canvi seria molt interessant invertir en estratègies perquè la gent vingui a la primavera, tardor i fins i tot l'hivern. Elements clau per estimular això han de ser l'oferta cultural, el paisatge i els espais naturals.

—En els congressos de turisme, darrerament es destaca que cal estimular l'oferta cultural i el paisatge, però també cal la introducció de criteris de sostenibilitat.

—Es dona per fet que un turista consumeix més aigua que un resident i que produeix més residus que un resident. A l'hora de dissenyar les infraestructures, els càlculs que es fan compten que, a la persona que s'està a un hotel, no li ve de cinc minuts més o menys de dutxa, perquè al capdavall ja ho ha pagat. Com que improvisa amb els àpats, genera molts més residus que un que resideix en el lloc. És complicat això. Cal, doncs, que el turista sigui al màxim conscient, que rebi alguna petita explicació a l'hotel. De fet, hi ha llocs que s'està fent, com a l'illa de Lanzarote, que pateix problemes d'aigua bastant greus. A qualsevol hotel on vagis,

el primer que et trobes és informació en la qual t'expliquen els problemes d'aigua que pateixen, i et demanen que en minimitzis l'ús.

—Quan es va començar a observar que el turisme representava una amenaça real per al territori?

—Més que el turisme en si, el més preocupant ha estat l'expansió urbanística que ha comportat el fenomen turístic. Aquí es podia haver optat per un turisme a l'estil suís, un model bàsicament hotelier, en què difícilment la gent pot optar a tenir una segona residència. Amb aquest model, i amb les mateixes xifres de turisme que hem tingut, ara estariem parlant d'uns impactes molt menors. Aquí es va apostar per la venda del territori, de l'especulació sobre el territori, com una manera de fer diners ràpidament. Algú pot pensar que tot això s'ha fet en l'època predemocràtica, però curiosament, en un estudi que vam fer, a partir de les anàlisis de fotografies aèries realitzades en diferents dates, vam comprovar que l'expansió urbanística més important es va fer durant el període democràtic, just després d'haver-se aprovat els plans urbanístics.

L'arribada de la democràcia no va significar canvis en el model d'ocupació del territori. Aquest esquema, que va començar a detectar-se a la Costa Brava, ara s'observa a les comarques pirinenques. I no s'hi posa remei.

—Quan es planteja aquest debat als alcaldes, què diuen?

—Que hi ha una demanda, i que s'ha de satisfer. És aquí on hi ha el repte polític: venim d'una dinàmica de creixement i hem de passar a una involució en què, com a mínim, ens hem d'aturar. Ja no dic un període de decreixement, que en municipis com Lloret de Mar seria molt convenient. Cal aturar el creixement fins a arribar a una hipotètica situació d'estabilitat urbanística, en què els municipis no creixin en quantitat, sinó en qualitat: desenvolupar zones verdes, arranjar entorns perifèrics, etc.

—A quins compromisos es van arribar

en el document de la Carta de Tossa, subscrit per diversos ajuntaments l'estiu del 2000, per tendir cap a un model més sostenible?

—Es va arribar al compromís de passar de la teoria a la pràctica, posar-se a treballar. Els ajuntaments es comprometien en aquest document a no créixer més del que permetia la capacitat de càrrega del territori. És clar que si no es calcula quina és la capacitat de càrrega del territori, això és un concepte bastant indeterminat. Més enllà d'això, hi havia el compromís de protegir totes les àrees amb interès natural, fossin o no incloses en el PEIN, que tinguessin un cert valor paisagístic. Hi havia un reconeixement implícit que ja no ens podíem permetre el luxe de perdre més paisatge, des del punt de vista d'estratègia turística. Així mateix, la Carta de Tossa demana un compromís als ajuntaments de respecte de la superfície agrícola, com a part integrant del propi paisatge. Aquests compromisos són realment importants, i ara, en la posada en pràctica, es veurà quins són els municipis que realment hi creuen.

—Cadaqués sempre s'ha observat com a excepció que confirma la norma, un municipi que podria servir d'exemple de sostenibilitat.

—Cadaqués, igual que Tossa, són excepcions no pel resultat d'una opció, sinó fruit de les dificultats de comunicació terrestre. L'orografia tan complicada feia que no poguessin competir amb els altres municipis amb l'oferta típica, sinó probablement ho haguessin fet. Es va optar, doncs, per un model més elitista, vinculat amb la cultura, amb la necessitat de fugir de la massificació. Curiosament, en aquests municipis hi havia el sentiment que s'estaven quedant aïllats, que estaven perdent el tren del progrés. La gent de Cadaqués volien ser com la de Roses, i la de Tossa, com la de Lloret. L'efecte d'emmiration sempre s'ha donat.

—Arran de la Carta de Tossa, es va parlar molt de l'ecotaxa...

—L'ecotaxa ha de ser un impost que tingui una finalitat molt clara,

biografia

Enric Pardo, nascut a Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà) fa trenta-cinc anys, des de l'any 1989 participa en el moviment ecologista. Abans ja havia estat al món de la cooperació, cosa que li va permetre viatjar arreu del món i comprovar la certesa del fet que per arribar a solucions globals cal actuar en el local. Ambientòleg per la Universitat de Girona, en aquests moments és portaveu de l'Associació de Naturalistes de Girona (ANG), un dels actors imprescindibles en el debat ambiental de les comarques gironines. Pardo ha desplegat una tasca de divulgació i agitació des del periodisme, i ha publicat a *Presència*, *Integral*, *Quercus*, *El Punt* i *Diari de Girona*.

JORDI FLAY

que no sigui simplement un impost que vagi al tresor municipal. L'ANG proposa, –cosa que de fet s'ha convertit en una esmena que s'ha demanat als grups parlamentaris d'incloure-la a la nova llei d'urbanisme– que es creï un Fons Ambiental, del tipus del Fons Català de Cooperació, en

nia amb el sector de la hostaleria.

–L'agroturisme apareix com a alternativa al turisme convencional...

–No creiem en el tòpic que el turisme rural pugui substituir el turisme tradicional, en tot cas el pot complementar. Sempre hi haurà gent que busca el sol i la platja, però el turisme

JORDI FLAY

què els ajuntaments fan aportacions econòmiques i trien a quins projectes s'han de destinar aquests fons. Aquests projectes podrien ser de tipus privat, públic, ONG, etc.

L'ecotaxa ens permetria tenir realment una política d'adquisició de sòl públic que ens permetés configurar una xarxa verda al voltant no només de nuclis urbans sinó d'urbanitzacions, que compensessin les agressions urbanístiques que s'han fet.

–Quan parlu amb empresaris turístics al voltant de l'ecotaxa, tremolen?

–S'ha produït un fenomen curiós a la Costa Brava. Històricament, els empresaris turístics, hotelers i comerciants, a la Costa Brava, estaven units al sector immobiliari. Interpretaven que tota promoció immobiliària significava que vindria més gent. En els últims anys, estem assistint a un divorci entre aquests dos sectors. Hotelers i comerciants perceben que el promotor immobiliari moltes vegades va en contra dels seus interessos, en la mesura que es perden espais que són emblemàtics. L'oferta turística d'un hostaler no només té a veure amb la qualitat de les habitacions sinó també amb el paisatge que hi ha a fora. Cada vegada tenim més sinto-

rural pot tenir un paper clau en la desestacionalització turística. A més a més, reparteix de manera important el benefici turístic. No són grans empreses, sinó petits negocis familiars, sense gaires sortides.

–L'administració hauria d'haver servit d'estímul al canvi de mentalitat.

–És important l'exemple que doni l'administració. Si hi ha una política seriosa de respecte de l'entorn o d'estalvi d'aigua, l'empresari s'identificarà amb això i no només s'apuntarà al segell verd per estratègia comercial. Però l'administració, en aquest país, no ha sabut liderar aquest procés. La nova llei d'ordenació urbanística que acaba de passar pel Parlament de Catalunya, per exemple, treu la potestat als ajuntaments de decidir en quin moment es pot començar a desplegar una zona urbanitzable, o fins i tot la conveniència que no es desenvolupi. Així, els ajuntaments perden la capacitat d'esponjar el territori, d'equilibrar-lo. Tenim por que en els pròxims cinc, deu anys, la pressió urbanística augmenti encara més amb aquest nou marc urbanístic.

Jordi Garriga